

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

PSSS Novi Pazar

BILTEN

POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA NOVI PAZAR D.O.O.

BILTEN BROJ 70 - JULI 2015 - BESPLATAN PRIMERAK

RADOVI U VOĆNJAKU U JULU MESECU

STRANA 6

SUZBIJANJE PUŽEVA GOLAĆA U PROIZVODNJI POVRĆA

STRANA 5

BUDUĆNOST ZADRUGA U SRBIJI

STRANA 3

POTREBE
OVACA
U VODI

STRANA 2

BROJ
SOMATSKIH
ČELIJA U MLEKU

STRANA 4

APEL
SPALJIVANJE
ŽETVENIH
OSTATAKA

STRANA 7

PREGLED
CENA
SA PIJACE

STRANA 8

DIPL.ING. STOČARSTVA SAFET VESNIĆ

POTREBE OVACA U VODI

I pored toga što se za ovce se smatra da za razliku od ostalih domaćih životinja mogu da ekonomišu sa vodom, veoma je značajno da one takođe ne oskudevaju u vodi. Posebnu potrebu za dovoljnim količinama vode imaju ovce u laktaciji ali i sva ostala grla. Ovce koje nemaju dovoljne količine vode slabije konzumiraju hranu i to nepovoljno utiče na proizvodnju. Broj napajanja u toku dana zavisi od godišnjeg doba, tipa ishrane i količine konzumirane suve materije obroka. Potrebe u količini vode veće su leti nego zimi, veće su pri ishrani suvom hranom nego svežom. Za svaki kilogram konzumirane suve materije hrane potrebno je da se obezbedi 2-5 litara vode. Prosečne potrebe odraslih ovaca za vodom u zavisnosti od godišnjeg doba iznose:

- U proleće 3,5 – 4 l, leto 5 – 6 l, jesen 3 – 3,5 l i u zimu 1,7 – 2,3 l vode po grlu na dan. U izuzetnim slučajevima kod visokom-

lečnih grla u laktaciji potrebe mogu da iznose i do 10 litara vode po grlu na dan.

Za podmladak stariji od pet meseci potrebno je obezbediti vode kao i za odrasla grla. Sa napajanjem jagnjadi treba početi od trenutka kada počnu da uzimaju suhu hranu. Voda za napajanje ovaca mora da bude čista i sveža, a zimi ne treba da bude zaleđena. U nedostatku čiste vode može da se desi da ovce zimi uzimaju sneg a leti piju vodu iz ustajalih bara što je izuzetno nepovoljno i može da dovede do ozbiljnijih poremećaja zdravlja u vidu prehlada, infekcija i invazija. Da do ovoga nebi dolazilo potrebno je omogućiti ovcima čistu i svežu vodu u dovoljnoj količini. Najbolje je ovce pojit automatskim pojilicama u objektima za ovce, gde vodu mogu uzimati po volji. Na paši je potrebno ovce pojit na izvorima ili potocima. Voda sa izvora ili potoka potrebno je da bude proverenog kvaliteta. Ovce treba pojit najmanje dva puta na dan ukoliko nema automatskih pojilica i ako bi bilo poželjno da se ovce napajaju češće. Voda se daje posle hranjenja u tom slučaju, ovcima koje su pred jagnjenje ili nakon toga se ne sme davati da piju od jednom velike količine vode, već se preporučuje da se ova grla napajaju češće sa manjim količinama vode. Snabdevanje ovaca kvalitetnom vodom za piće je od velikog značaja i može da bude ozbiljan problem pogotovo u sušnim godinama.

DIPL.ING. STOČARSTVA ZUMRETA TRTOVAC

BUDUĆNOST ZADRUGA U SRBIJI

I u svetu i u Srbiji zadruge imaju budućnost. Dok postoje mali robni proizvođači, davaoci ili korisnici usluga postoji i potreba da se oni međusobno povezuju i udružuju. Pojam „mali“ treba uslovno prihvatiti, jer će i onaj koji nam se u ovom trenutku čini velikim u nekom trenutku u budućnosti biti mali. To su logične posledice sve intenzivnijeg ukрупnjavanja, odnosno globalizacije ekonomije, kako se to kaže koristeći se nama manje razumljivim jezikom.

U sadašnjem trenutku za poljoprivrednike u Srbiji je najvažnije da se organizuju u zadruge na lokalnom nivou. Zadrugu treba organizovati za jedno ili više okolnih sela i tako obezbediti da poljoprivrednici zajedno nastupaju na tržištu. Zajedno će postati jači i sposobniji da se suprostave onima koji imaju interes da im prisvoje deo rezultata njihovog rada samo zato što nisu organizovni. To su, pre svega, vlasnici silosa, hladnjača, mlekara, mlinova... koji im u ovom trenutku trebaju, ali kojima trebaju njihove žitarice, uljarice, maline, mleko, tova stoka... Nije svejedno ako svaki pojedinac nudi svoje žitarice, uljarice, povrće ili voće, ili kada ponudu čine zajedno. U bliskoj budućnosti lokalne poljoprivredne zadruge iste vrste treba da se međusobno povezuju u zadruge koje deluju na većem proizvodnom području (međusobna integracija zadruga) ili u poslovne zadržne saveze i da tako jačaju svoju poziciju na

tržištu. Čim dovoljno ojačaju, zadruge treba da grade svoje silose i hladnjače, da u njima koncentrišu proizvode svojih zadrugara, čuvaju ih, razvrstavaju po kvalitetu i prodaju po cenama koje su mnogo više, nego kad to čine pri samoj žetvi ili berbi.

Perspektivno, kada zadruge i zadrugari budu uspeli da kupe ili izgrade svoje mlekare ili klanice, svoje mlinove ili pekare, tek tada će biti rame uz rame sa evropskim zadrugama. To vreme treba dočekati. Ono neće doći samo po sebi. Za to i takvo vreme seljaci Srbije moraju se sami izboriti. Svoje silose, mlinove, mlekare, klanice, hladnjače, izvozno-uvozna ili transportna preduzeća mogu imati više pojedinačnih za-

druga. Ti kapaciteti mogu biti organizovani kao društva kapitala u vlasništvu zadruga ili kao zadruge drugog reda kojima će, kao vlasnici, upravljati zadruge iste vrste koje posluju sa svojim zadrugarima na užem ili širem području.

Evropske zadruge su na najboljem putu da sebi i svojim zadrugarima obezbede mesto u svetskoj podeli rada, zadrže i održe leadersku poziciju na tržištu. Zadruge u Srbiji su, nažalost na početku tog puta. Da li će se priključiti uspešnom putu evropskih zadruga ili neće – zavisi, pre svega, od vas i vaše spremnosti da se, na iskustvima drugih i tradicijama vaših predaka, opredelite za taj put. To je samo vaš izbor da, sa sebi sličnima, gradite sopstvenu budućnost i budućnost vaših potomaka.

DIPL.ING. STOČARSTVA BILAL TAJIĆ

BROJ SOMATSKH ĆELIJA U MLEKU

Industrija mleka uvek ističe ovaj veliki problem. Proizvođači mleka moraju razumeti značaj ovog parametra koji pokazuje kako je zdravstveno stanje životinja u stadu, zatim kvalitet i količinu mleka. Muzne krave u organizmu poseduju odbrambeni mehanizam protiv bakterija. Ukoliko se broj bakterija u vimenu poveća, tamo će se povećati broj somatskih ćelija, koje se bore protiv tih bakterija. To su somatske ćelije i njihova osnovna uloga je da smanje infekciju i eventualno pomognu u njenoj eliminaciji. Prihvaćeno je mišljenje da je koncentracija somatskih ćelija u mleku direktno povezana sa zdravstvenim stanjem vimena. Drugim rečima, ako je broj somatskih ćelija veliki, krave boluju od mastitisa ili zapaljenja mlečne žlezde. Ni jedan drugi uzročnik ne utiče na broj somatskih ćelija u tolikoj meri kao bakterijske infekcije.

Ne zaražena krava može imati daleko ispod 100.000 somatskih ćelija po ml. Mleka, u slučaju pojave

slabijih infekcija taj broj je oko 100.000 po ml. Za čitavo stado, a kada se broj somatskih ćelija na farmi poveća na 200.000 po ml, to je pokazatelj da je određeni broj krava inficiran i da treba da se preduzmu mere da se uzrok pronade i otkloni.

Broj somatskih ćelija u rasponu od 400-800.000 po ml, treba da nas ozbiljno zabrine jer je u direktnoj vezi sa mlečnošću grla. Počev od druge laktacije, svaki put kada se broj somatskih ćelija duplira iznad nivoa od 200.000 po ml, proizvodnja mleka opada za oko 0,7kg. Po kravi na dan. Razlog pada mlečnosti jeste uništavanje dela vimena usled bakterijske infekcije

Postoji još jedan značajan razlog zbog koga bi trebalo nastojati da se preventivnim merama smanji broj somatskih ćelija: što je veći broj somatskih ćelija u mleku manji je pri-

nos sira po kg mleka. Osim toga kada somatske ćelije uništavaju bakterije za njima ostaju enzimi koji su bili uključeni u taj proces. Ovi enzimi su često otporni na temperature pasterezacije i mogu da dovedu do oštećenja mlečnih proteina i masnoće. Rezultat je nesvojstven miris koji potrošači osećaju u mleku, a i rok trajanja takvog mleka može biti znatno smanjen, čak i ako se pravilno čuva.

I ako je propisima evropske unije, koji se i kod nas primenjuje, dozvoljeno do 400.000 somatskih ćelija po ml, mleka treba nastojati da se ovaj broj održava na što nižem nivou.

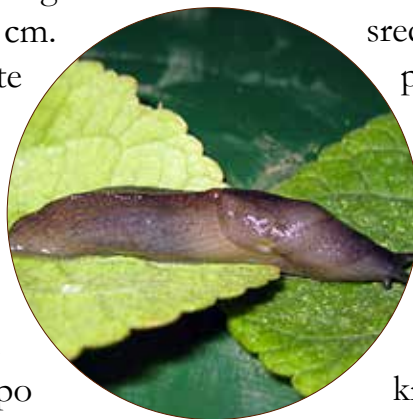

DIPL.ING. SVETLANA ŠUČEVIĆ

SUZBIJANJE PUŽEVA GOLAĆA U PROIZVODNJI POVRĆA

Poslednjih godina štete na povrtarskim usevima u zatvorenom prostoru (ali i u polju) od puževa golaća su sve značajnije. Dominantna vrsta u plasteniku je mali sivo do crni puž golać (*Deroceras reticulatum*), veličine 5-7 mm, čija gustina populacije može da iznosi preko 100 jedinki / m², vrlo često i više. Veliki puževi mogu biti tamni ili riđi, a dugački i do 15 cm. Za suzbijanje na terenu koriste se sve vrste mamaka dostupnih u prodaji Arion (gvožđe pirofosfat), Gardene i Carakol (metaldehid), Mesurol granulat i Pužomor pelete (metiokarb), a načini primene su razbacivanje po celoj površini, posipanje po stazama kojima se kreću puževi, posipanje u kanale oko plastenika i dr. Pored ovih gotovih preparata, mogu se napraviti i mamci od jabuka (mali sivi puževi golaći najviše vole mamke napravljene od podloge jabuka), krompira i mrkve. U izdubljeni deo na polovinama jabuke, krompira i mrkve sipa se tečni insekticid Mesurol FS-500 (10 ml po kriški). Na osnovu višegodišnjih rezultata, svi moluskocidni mamci imaju visoku efikasnost, tako da se metiokarb pokazao u praksi da najbrže i najpouzdanije uništava

golaće, sledi ga metaldehid, a Fe-pirofosfat hidrat ispoljava vidljivo letalno delovanje tek posle tri dana, mada pre toga dovodi do pasivnosti puževa u ishrani. Takođe u cilju odbijajućeg delovanja na puževe, vrši se folijarno tretiranje rasada povrća đubrivom na bazi gvožđa. U prodaji se može naći i gel protiv puževa, koji predstavlja bio-preparat namenjen za fizičko sprečavanje kretanja puževa (nanosi se neposredno oko biljke). Sadnja biljaka koje puževi ne vole (lavanda, metvica, gorkasti pelin...) takođe može delimično zaustaviti puževe.

Režim zalivanja treba pomeriti sa večernjih na jutarnje časove. Najnovija metoda je (iako je kod nas je više teorija nego praksa) upotreba tzv. nematoda (*Phasmarhabditis hermaphrodit*) koji ulaze u puža, unose mu bakterije od kojih puž ugine.

Suzbijanje puževa primenom parazitskih nematoda pokazala se vrlo uspešnim sredstvom u suzbijanju puževa na povrću.

Među narodnim sredstvima protiv puževa u povrtnjaku koriste se i obične fizičke barijere: piljevina, kreč, gruba kora od drveta, oštri šljunak ili izlomljene kore od jajeta, jer im onemogućava kretanje, pa puževi uginjuju od dehidracije. Takođe barijera može biti i od tankog bakarnog lima, koji se ukopava na dubinu od osam centimetara u tlo, a visoka je oko 25 cm. Na puževe ograda deluje odbojno jer prema vlažnom stopalu puževa bakar stvara električni naboj, koji tera parazite. Za suzbijanje pojave malih sivih puževa golaća, od preventivnih mera treba napomenuti obradu zemljišta oko plastenika i staklenika, uništavanje korova, uklanjanje biljnih ostataka, održavanje higijene oko samih objekata.

DIPL.ING. SILVIA HODŽIĆ

RADOVI U VOĆNJAKU U JULU MESECU

Jul je obično najsušniji mesec u godini i zato je potrebno, radi čuvanja vlage u zemljištu, obratiti posebnu pažnju površinskoj obradi zemljišta, zatim zastiranju površina ispod krošnje travom, a gde postoji mogućnost obavezno primeniti navodnjavanje.

Berba voća u ovom mesecu takođe je važan posao, jer sazrevaju plodovi mnogih sorti višanja, kajsija, breskvi, kupina, ranih

sorti krušaka i jabuka, pa i neke sorte šljiva, a nastavlja se berba malina i ribizli.

Voćke koje pristižu kasnije, štite se od prouzrokovala bolesti i štetočina.

U mladim zasadima jabuka i krušaka obavlja se razvođenje mladara, izvodi se prstenovanje i poluprstenovanje voćaka.

U zasadima jagoda treba zakidati stolone (lozice) na bokovima, a kod malina se, posle završetka berbe, do zemlje orezuju i uklanjaju iz malinjaka svi izdanci koji su doneli rod. Zemljište se priprema za sadnju jagode, jer počinje letnja sadnja jagoda.

Gde god ima uslova za navodnjavanje, to se čini uz vođenje računa o ekonomičnoj potrošnji vode.

U julu voćari mogu da nastave zelenu rezidbu voćaka radi formiranja željenog oblika krune. Letnje voće se bere, a zemljište, prema potrebi, obrađuje kultivatorom.

Počinje u ovom mesecu kalemljenje okularenjem na spavajući pupoljak jabuke, kruške i kajsije. Odsecanje kalem – grančica za letnje kalemljenje na spavajući pupoljak vrši se na sam dan kalemljenja ili dan ranije, a za kalemljenje na ostale načine, odmah po prestanku ili pre kretanja vegetacije. Do upotrebe, kalem-grančice treba čuvati u pesku u podrumu.

Voćare podsećamo da se berba plodova namenjenih čuvanju obavlja dva do četiri dana pre pune zrelosti.

U vinogradima lastare treba prekratiti i provući između žica. U redu se obavlja četvrto ili peto prašenje, a između redova peta plitka obrada zemljišta. Ako je suša, zalivati lozu. Kanale i puteve treba stalno održavati.

POLJOPRIVREDNA I SAVETODAVNA STRUČNA SLUŽBA NOVI PAZAR

IZDAJE SLEDEĆI

APEL

PO ZAKONU O LOVU KAO I ZAKONU O POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU
SPALJIVANJE ŽETVENIH OSTATAKA JE:

ZABRANJENO !!!

AKO NA OVO GLEDAMO SA NAUČNOG ASPEKTA, SPALJIVANJE JE INAČE VIŠESTRUKO ŠTETNO ZATO ŠTO UNIŠTAVA MIKROFLORU I FAUNU DO DUBINE OD OKO 10 CM, GDE ĆE DOĆI DO IZUMIRANJA MIKROORGANIZAMA, NARUŠAVANJA STRUKTURE ZEMLJIŠTA I GUBITKA ORGANSKE MATERIJE. AKO SE OVO SPALJIVANJE IZVODI ČEŠĆE ILI NEDAJ BOŽE SVAKE GODINE ONDA DOLAZI DO POTPUNOG UNIŠTAVANJA OVIH OSOBINA ZEMLJIŠTA. STOGA MOLIMO I UPOZORAVAMO SVE POLJOPRIVREDNE PROIZVOĐAČE NAŠEG REGIONA I ŠIRE DA NI PO KOJU CENU NE PALE ŽETVENE OSTATKE IZ VIŠE RAZLOGA, JER OSIM ŠTO UNIŠTAVAJU SOPSTVENO ZEMLJIŠTE, ONI ŠKODE I SUSEDNIM PARCELAMA A NAJVEĆA OPASNOST JE ŠTO DOVODE DO NESAGLEDIVIH NEGATIVNIH POSLEDICA I ŠTO MOGU DOVESTI ČAK I DO GUBITKA SOPSTVENOG KAO I TUĐEG ŽIVOTA.

EJUPOVIĆ SMAIL, DIP LING

STRUČNJAK ZA RATARSTVO I POVRTARSTVO

PREGLED CENA SA ZELENE, KVANTAŠKE I STOČNE PIJACE NA DAN 07.07.2015. GODINE

POVRĆE			VOĆE			PIJAČNA CENA STOKE	
PROIZVOD	KVANTAŠ DIN/KG	ZELENA DIN/KG	PROIZVOD	KVANTAŠ DIN/KG	ZELENA DIN/KG	PROIZVOD	ŽIVA VAGA DIN/KG
SPANAC	150	200	BANANA	100	130	TELAD ŽENSKA	400
ŠARGAREPA	50	70	JAGODE	120	150	TELAD MUŠKA	450
PARADAJZ	50	80	KRUŠKA	100	130	JUNAD DO 300 KG	265
TIKVICE	40	50	LIMUN	180	200	JUNAD PREKO 480 KG	240
KUPUS	20	30	JABUKA	100	130	KRAVE ZA KLANJE	180
KROMPIR	40	60	MALINA	200	220	JAGNJAD	265
KRASTAVICA	20	30	KAJSIJA	120	150	DVISKE	265
CRNI LUK	35	50	LUBENICA	30	40	OVCE	160
CVEKLA	50	70	TREŠNJE	140	160	OVNOVI	265
PAPRIKA	90	110	DINJA	50	70	PRASAD DO 25 KG	220

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

IZDAJE: POLJOPRIVREDNA SAVETODAVNA I STRUČNA SLUŽBA NOVI PAZAR D.O.O.

36300 NOVI PAZAR, UL. 7. JULI BB,

TEL: +381 20 337 800, 337 801, 337 802 FAX: +381 20 337 803

E-MAIL: pss.novipazar@gmail.com

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: MR DIPL.ING. NIHAD R. HASANOVIĆ,

TEHNIČKI UREDNIK: ALBIN ŠABOTIĆ,

TEKSTOVE PRIREDILI:

BILAL TAJIĆ DIPL.ING.

ZUMRETA TRTOVAC DIPL.ING.

SVETLANA ŠUČEVIĆ DIPL.ING.

SMAIL EJUPOVIĆ DIPL.ING.

SAFET VESNIĆ DIPL.ING.

SILVIJA HODŽIĆ DIPL.ING.

TIRAŽ: 200 PRIMERAKA

- SAVETODAVAC ZA STOČARSTVO
- SAVETODAVAC ZA STOČARSTVO
- SAVETODAVAC ZA ZAŠTITU BILJA
- SAVETODAVAC ZA RATARSTVO
- SAVETODAVAC ZA STOČARSTVO
- SAVETODAVAC ZA VOČARSTVO